

Overeenkomst Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân 2006

De ondergetekenden:

1. PROVINCIE FRYSLÂN ten deze vertegenwoordigd door de Commissaris der Koningin de heer drs. E.H.T.M. Nijpels, handelende ter uitvoering van een besluit van Provinciale Staten, d.d. 10 februari 1999 en nader besluit d.d. 25 april 2006 hierna te noemen de provincie;
2. WETTERSKIP FRYSLÂN ten deze vertegenwoordigd door de Dijkgraaf, de heer ir. P.A.E. van Erkelens, handelende ter uitvoering van een besluit van het Algemeen bestuur, d.d. 30 mei 2006 en nader besluit d.d.
3. NEDERLANDSE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ B.V., gevestigd te 's-Gravenhage, (mede)houdster van de aardgas- en aardolieconcessie ("winningsvergunning") "Noord-Friesland" (K.B. 17 februari 1969, nr. 32), "Tietjerksteradeel" (K.B. 17 februari 1969, nr. 33), "Drenthe" (K.B. 4 november 1968, nr. 18 en K.B. 20 november 1981, nr. 13), en "Donkerbroek" (K.B. 20 maart 1995, nr. 95.001719); hierna aangeduid als "NAM",

Provincie, Wetterskip Fryslân en NAM gezamenlijk te noemen "Partijen".

In aanmerking nemende

dat NAM krachtens genoemde concessies (na de inwerkingtreding op 1 januari 2003 van de Mijnbouwwet, winningsvergunningen genoemd), welke zich geheel dan wel gedeeltelijk uitstrekken over het grondgebied van de provincie Fryslân, gerechtigd is tot het winnen van aardgas en aardolie, hierna te noemen "de aardgaswinning";

dat algemeen bekend is, dat mede ten gevolge van de aardgaswinning **bodemdaling** kan optreden;

dat metingen hebben uitgewezen dat deze **bodemdaling** zich in de provincie Fryslân thans reeds voordoet ten gevolge van de aardgaswinning binnen de winningsgebieden "Noord-Friesland" en "Tietjerksteradeel";

dat voorts wordt verwacht dat deze **bodemdaling** zich in de toekomst zal voortzetten dan wel ook elders kan optreden, zodra binnen de provincie Fryslân de aardgaswinning krachtens de winningsvergunningen "Drenthe" en "Donkerbroek" een aanvang neemt;

dat zodanige **bodemdaling** zich eveneens zou kunnen voordoen in andere delen van de provincie Fryslân, waarvoor in de toekomst aan NAM of mede aan NAM, op grond van de mijnwetgeving een winningsvergunning mocht worden verleend;

dat deze **bodemdaling** tot gevolg heeft dan wel tot gevolg kan hebben, dat maatregelen getroffen dienen te worden teneinde schade als gevolg van **bodemdaling** te voorkomen, te beperken of te herstellen;

dat Partijen op 22 mei 2000 de Interim-Overeenkomst Bodemdaling door Aardgaswinning Tietjerksteradeel hebben gesloten die voorziet in een mechanisme voor het verkrijgen van deskundig advies inzake wenselijke maatregelen en vergoeding van daaraan verbonden kosten ("Interim-Overeenkomst");

dat Partijen de Interim-Overeenkomst wensen te vervangen door de onderhavige regeling, die overeenkomstig dient te gelden voor, zo zij dat wensen, derden, niet zijnde de Provincie of Wetterskip Fryslân;

dat Partijen kennis hebben genomen van het door NAM opgestelde rapport no. EP200512202238, getiteld "Bodemdaling door Aardgaswinning, NAM-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe, Status rapport 2005 en prognose tot het jaar 2050", uitgegeven in 2005 waarin is aangegeven en beschreven welke **bodemdaling** als gevolg van de aardgaswinning gebaseerd op de winning uit de daarin genoemde voorkomens of velden in die tijd gezien binnen onder andere provincie Fryslân naar huidige inzichten in redelijkheid mag/kan worden verwacht (NAM prognose Bodemdaling Aardgaswinning NAM-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe);

dat Partijen voorts kennis hebben genomen van het in opdracht van de Vereniging Bond van de Friese Waterschappen verrichte "Oriënterend onderzoek naar de gevolgen van bodemdaling door aardgaswinning op de Waterhuishouding in Friesland" in juli 1996 uitgebracht door het Ingenieursbureau voor Cultuurtechniek v.o.f. te Deventer (RAP/960709.wp1/b, Projectnummer 32814.42);

verklaren als volgt te zijn overeengekomen:

Artikel 1: Definitie

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

bodemdaling: de daling van de bodem in de provincie Fryslân sedert 1969, die een gevolg is van de aardgaswinning krachtens de hiervoor bedoelde winningsvergunningen waarvan de ligging is aangegeven op bijgevoegd kaartje. Onder aardgaswinning wordt in dit verband mede verstaan de ondergrondse opslag van aardgas, dan wel het terugwinnen daarvan binnen bedoelde winningsgebieden, voor zover vergunninghoudster daartoe gerechtigd is;

maatregelen: handelingen, werken of werkzaamheden voor zover die redelijkerwijs noodzakelijk zijn ter voorkoming, beperking of herstel van schade tengevolge van de **bodemdaling**, met uitzondering van schade met betrekking waartoe het recht om vergoeding te vorderen reeds is verjaard;

verzoeker(s): de provincie Fryslân en/of Wetterskip Fryslân en/of derden belanghebbenden als bedoeld in artikel 9 van deze overeenkomst die een verzoek om vergoeding van **kosten** heeft/hebben ingediend overeenkomstig deze overeenkomst;

kosten: kosten van te nemen of genomen **maatregelen**. Onder "kosten" worden onder meer begrepen onderzoeks-, voorbereidings-, uitvoerings-, directie-, administratieve-, voorfinancierings- en soortgelijke kosten. Voorts worden onder "**kosten**" begrepen de compensaties in gevallen dat ten gevolge van de **bodemdaling** schade ontstaat, die niet door het nemen van **maatregelen** is of wordt voorkomen, beperkt of hersteld, alsmede periodiek terugkerende verplichtingen bedoeld in artikel 4, onder g.

Onder compensaties als bedoeld in de voorgaande volzin zijn niet begrepen compensaties waartoe aanleiding zou kunnen bestaan uit hoofde van het compensatiebeginsel als verwoord in de PKB Waddenzee (november 1994 - hoofdstuk 2.3 - Afwegingskader), de PKB Structuur Schema Groene Ruimte (december 1995 - hoofdstuk 6 - Compensatiebeginsel) of uit hoofde van soortgelijke bepalingen in andere beleidsplannen of recentere versies van genoemde PKB's, tenzij deze compensaties rechtstreeks verband houden met en voortvloeien uit **maatregelen**.

Artikel 2: De Commissie

- a. Er is een Commissie wier taak omschreven is in artikel 4 – hierna te noemen “de Commissie” – bestaande uit 4 deskundigen, waarvan de Gedeputeerde Staten van de Provincie en Wetterskip Fryslân er elk één en NAM twee benoemen. Zij benoemen tevens voor ieder door hen benoemd lid een plaatsvervangend lid. Plaatsvervangende leden worden – ook bij aanwezigheid van het lid waarvoor zij als plaatsvervanger zijn benoemd – in de gelegenheid gesteld om aan de beraadslagingen van de Commissie deel te nemen;
- b. De Commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter en bepaalt, met inachtneming van het in dit artikel bepaalde, haar eigen werkwijze;
- c. Benoeming tot lid of plaatsvervangend lid van de Commissie geschiedt telkens voor een periode van 3 jaar. In tussentijdse vacatures wordt voorzien met inachtneming van het bepaalde in lid a. van dit artikel. Een tussentijdse benoemde maakt de periode van zijn voorganger vol Herbenoemingen zijn toegestaan;
- d. De Commissie kan besluiten zich door adviseurs ter zijde te doen staan;
- e. De Commissie neemt haar besluiten met eenparigheid van hetzij in persoon, hetzij bij volmacht uitgebrachte stemmen. Een volmacht om de stem van een afwezig lid uit te brengen is slechts dan geldig wanneer ook het plaatsvervangend lid niet ter vergadering aanwezig is;
- f. De kosten van de Commissie (waaronder begrepen de kosten voor het ter beschikking stellen van haar leden door hun werkgevers) en haar adviseurs worden door NAM gedragen;
- g. De voor inwerkingtreding van deze overeenkomst zittende leden en plaatsvervangende leden van de Commissie aangesteld onder de Interim-Overeenkomst worden geacht per de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst de Commissie onder deze overeenkomst te vormen en conform de bepalingen van deze overeenkomst te zijn benoemd.

Artikel 3: Verplichting tot Onderzoek

- a. NAM is gehouden met inachtneming van de door of vanwege de Minister van Economische Zaken gegeven aanwijzingen, metingen te verrichten teneinde het verloop van de **bodemdaling** te registreren en mede op basis daarvan met betrekking tot de **bodemdaling** periodiek - tenminste éénmaal per vijf jaar - prognoses op te stellen. Indien de resultaten van de metingen daartoe aanleiding geven kan de Commissie bepalen dat voor het opstellen van de opvolgende prognoses door NAM een andere termijn wordt aangehouden, met dien verstande dat NAM verplicht is de Commissie tijdig in kennis te stellen van ontwikkelingen, welke van invloed kunnen zijn op de meest recente prognoses, zoals bijvoorbeeld de voorgenomen winning uit voorkomens of velden, die bij eerdere prognoses (nog) niet in aanmerking is genomen;
- b. De Commissie kan voorts toestaan dat voor verschillende delen van het grondgebied van de provincie Fryslân separate prognoses worden opgesteld, indien hierdoor geen afbreuk wordt gedaan aan de uitoefening van de aan haar opgedragen taak;
- c. De resultaten van de metingen, alsmede de prognoses worden door NAM ter kennis van de Commissie, de Provincie en het Wetterskip Fryslân gebracht. De Provincie zal deze

gegevens vervolgens binnen een maand na ontvangst doorgeven aan andere openbare lichamen en anderen, die naar het oordeel van de Provincie daarvoor in aanmerking komen.

Artikel 4: De Taak van de Commissie

- a. Naar aanleiding van een met redenen omkleed en zoveel mogelijk gedocumenteerd verzoek van één der in artikel 1 genoemden, doet de Commissie een aanbeveling ("Aanbeveling") die, met redenen omkleed, aangeeft:
1. welke handelingen, werken of werkzaamheden zijn aan te bevelen als **maatregelen** in de zin van deze overeenkomst, en
 2. welke **kosten**, hetzij van vorenbedoelde **maatregelen**, hetzij anderszins (compensaties) NAM naar het oordeel van de Commissie zou moeten vergoeden overeenkomstig de regels van de overeenkomst;

Eén en ander op basis van de in artikel 3 genoemde resultaten van de metingen en van de prognoses, alsmede van alle andere gegevens, rapporten en inzichten die de Commissie van belang acht waaronder die met betrekking tot de daling van de bodem als aannemelijk gevolg van andere oorzaken dan in deze overeenkomst bedoeld en voorts met inachtneming van het bepaalde in de overige leden van dit artikel;

- b. De Aanbeveling dient, behoudens het bepaalde in lid c. en d., te worden genomen uiterlijk binnen 6 maanden nadat een verzoek om vergoeding van de **kosten** is binnengekomen bij de Commissie, de Provincie of NAM. De Provincie en NAM zullen na ontvangst van een dergelijk verzoek dit zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen na ontvangst, ter kennis brengen van de Commissie;
- c. Indien een Aanbeveling binnen de genoemde termijn van 6 maanden niet mogelijk is kan de Commissie deze termijn éénmaal met ten hoogste 3 maanden verlengen. De Commissie geeft van deze verlenging terstond schriftelijk en met redenen omkleed kennis aan de **verzoeker**, NAM, de Provincie en het Wetterskip Fryslân.
- d. De Commissie kan van degene die een verzoek om vergoeding van **kosten** heeft gedaan nadere inlichtingen verlangen. Indien daarom wordt verzocht stelt de Commissie diegene die om vergoeding verzoekt in de gelegenheid het verzoek mondeling toe te lichten. De termijnen bedoeld in lid b. en c. worden daartoe zondig verlengd;
- e. Het in de Aanbeveling opgenomen oordeel van de Commissie met betrekking tot door NAM te vergoeden **kosten** zal zijn gebaseerd op **maatregelen** die, gelet op alle omstandigheden (waaronder mede begrepen de van openbare lichamen te eisen behartiging van hun taak) tegen de laagst mogelijke lasten, in redelijkheid kunnen of zouden kunnen worden uitgevoerd;
- f. In de Aanbeveling wordt vermeld de prognose, waarop zij is gebaseerd, de te nemen of genomen **maatregelen** en de (geschatte) **kosten** welke NAM naar het oordeel van de Commissie zou moeten vergoeden overeenkomstig de regels van deze overeenkomst;
- g. Indien naar het oordeel van de Commissie onder de **kosten** periodiek terugkerende verplichtingen zijn, bepaalt zij in haar Aanbeveling of in een nadere Aanbeveling, niet alleen voor zover mogelijk het periodiek te betalen bedrag, rekening houdend met de door de Commissie geschatte prijsstijging, doch tevens de contante waarde van deze periodiek terugkerende verplichtingen;

- h. Indien een verzoek om vergoeding (mede) betrekking heeft op schade ten gevolge van **bodemdaling** die niet door het nemen van maatregelen is of wordt voorkomen, beperkt of hersteld, beslist de Commissie over de uit te keren compensatie. Daarbij kan de Commissie rekening houden met de mogelijkheid dat deze schade geheel of gedeeltelijk het gevolg is van handelen of nalaten van anderen dan NAM;
- i. Zo spoedig mogelijk na het formuleren van een Aanbeveling doet de Commissie deze toekomen aan de Provincie, NAM en de **verzoeker**. De Provincie stuurt een afschrift van de Aanbeveling aan Wetterskip Fryslân;
- j. Voor zover een Aanbeveling betrekking heeft op **bodemdaling** veroorzaakt door gaswinning in de winningsvergunning "Tietjerksteradeel", geldt de Aanbeveling als bindend advies;
- k. Voor zover de Aanbeveling betrekking heeft op **bodemdaling** veroorzaakt door gaswinning in winningsvergunningen Donkerbroek, Noord-Friesland en Drenthe of winningsvergunningen bedoeld in artikel 8, lid b. van deze overeenkomst en onverminderd het bepaalde in artikel 6, lid b. geldt de Aanbeveling niet als bindend advies;
- l. Met inachtneming van het in deze overeenkomst bepaalde, kan de Commissie desgewenst nadere richtlijnen vaststellen ten behoeve van een doelmatige behandeling van verzoeken die aan haar worden voorgelegd;
- m. Van haar werkzaamheden brengt de Commissie jaarlijks een samenvattend verslag uit. Dit jaarverslag wordt voor 1 juni van het daaropvolgend jaar aan de Provincie, Wetterskip Fryslân en NAM aangeboden. In het jaarverslag wordt tevens melding gemaakt van eventuele richtlijnen, als bedoeld onder l. die in dat betreffende jaar door haar zijn vastgesteld alsmede van haar Aanbevelingen ter uitvoering van artikel 4.

Artikel 5: Het College

- a. Indien de Commissie niet of niet tijdig een Aanbeveling doet met betrekking tot een verzoek om vergoeding dat betrekking heeft op **bodemdaling** veroorzaakt door gaswinning in de winningsvergunning "Tietjerksteradeel", kan de Commissie, ieder der Partijen, alsmede degene die het verzoek om vergoeding heeft gedaan, zich wenden tot een college, hierna te noemen "het College";
- b. Het College bestaat uit drie leden, te benoemen door de Provincie, Wetterskip Fryslân en NAM. Partijen bepalen gezamenlijk de kostenvergoedingen en honorering van het College alsmede eventuele andere voorzieningen ten behoeve van het College;
- c. Benoeming tot lid van het College geschiedt telkens voor een periode van 5 jaar, behoudens de mogelijkheid van tussentijds ontslag ingevolge een gezamenlijk besluit van Partijen. In (tussentijdse) vacatures wordt voorzien met inachtneming van het bepaalde in de leden b., d. en e. van dit artikel. Een tussentijds benoemde maakt de periode van zijn voorganger vol. Herbenoemingen zijn toegestaan;
- d. Om tot lid van het College te kunnen worden benoemd dan wel herbenoemd moet men:
 - 1. Niet werkzaam zijn of binnen de laatst verlopen twaalf maanden zijn geweest voor:
 - een onderneming, welke als (mede-)vergunninghouder is betrokken bij de winning van delfstoffen in Nederland;
 - Energie Beheer Nederland B.V. of een met deze onderneming verbonden onderneming;

- de Provincie en Wetterskip Fryslân;
 - de derden belanghebbenden als bedoeld in artikel 9;
2. Geen derden belanghebbende zijn als bedoeld in artikel 9;
- e. Indien Partijen niet binnen 30 dagen tot overeenstemming komen over een benoeming of ontslag, zal op verzoek van de meest gerede partij ter zake worden beslist door de President van het Gerechtshof te Leeuwarden;
- f. Het College kiest uit zijn midden een voorzitter en bepaalt zijn eigen werkwijze;
- g. Het College kan besluiten zich door adviseurs terzijde te doen staan;
- h. Het College beslist bij meerderheid van stemmen;
- i. De kosten van het College en zijn adviseurs worden door NAM gedragen, tenzij het College in bepaalde gevallen beslist dat redelijkerwijs de kosten ten laste van een ander dienen te komen;
- j. Het bepaalde in de leden a. tot en met m. (met uitzondering van lid l.) van artikel 4 is van overeenkomstige toepassing op het College.

Artikel 6: Betaling door NAM

Voor zover een Aanbeveling van de Commissie betrekking heeft op **bodemdaling** veroorzaakt door gaswinning in winningsvergunningen Donkerbroek, Noord-Friesland en Drenthe of winningsvergunningen bedoeld in artikel 8, lid b. van deze overeenkomst, is dit artikel slechts van toepassing indien en zodra NAM en de **verzoeker** schriftelijk aan de Commissie hebben verklaard onvoorwaardelijk met de Aanbeveling akkoord te gaan en NAM van de Commissie schriftelijke bevestiging heeft ontvangen van die akkoordverklaringen.

- a. Binnen 14 dagen nadat de beslissing van de Commissie dan wel van het College ingevolge lid i. van artikel 4 ter kennis van NAM is gebracht, doet NAM aan degene die om vergoeding heeft verzocht een afschrift van de beslissing toekomen;
- b. Wanneer de Aanbeveling een oordeel omvat ter zake van de door NAM te vergoeden **kosten**, betaalt NAM de **verzoeker** deze **kosten** binnen 45 dagen na ontvangst van de desbetreffende declaraties, waarbij de relevante bewijsstukken worden overgelegd. Indien de aldus gedeclareerde **kosten** het door de Commissie dan wel het College in haar/zijn Aanbeveling vermelde bedrag met tenminste 5% overschrijden (excl. loon- en prijsstijgingen), kan NAM de Commissie verzoeken om te beslissen of deze gedeclareerde meerkosten, **kosten** zijn in de zin van deze overeenkomst. De artikelen 5 en 6 zijn mutatis mutandis van overeenkomstige toepassing op dit verzoek van NAM;
- c. Indien in de Aanbeveling een contante waarde wordt genoemd als vermeld in lid g. van artikel 4, kunnen NAM en de **verzoeker** overeenkomen dat de daar bedoelde periodieke verplichtingen in éénmaal gekweten worden door betaling van die contante waarde. Daarbij bepalen NAM en de **verzoeker** tevens de wijze waarop de betaling zal geschieden. Komen NAM en de **verzoeker** niet tot een zodanige overeenkomst, dan geschiedt de betaling periodiek;
- d. Indien NAM nalaat binnen de termijn van 45 dagen als genoemd in lid b. van dit artikel te betalen, is NAM aan de **verzoeker** zonder nadere ingebrekestelling een rentevergoeding

verschuldigd gelijk aan de wettelijke rente vermeerderd met 1%, te rekenen vanaf het verlopen van die termijn tot het tijdstip van betaling;

- e. Betaling door NAM als bedoeld in lid b. van dit artikel laat onverlet de mogelijkheid dat de **verzoeker** een aanvullende vergoeding verzoekt indien uit de resultaten van nieuwe metingen, prognoses, gegevens, rapporten en inzichten, als bedoeld in artikel 3 lid b. blijkt dat de beslissing in redelijkheid niet meer als juist of adequaat is aan te merken.

Artikel 7: Afstand van Recht

De Provincie, Wetterskip Fryslân en de **verzoeker** doen, voor zover de Aanbevelingen van de Commissie krachtens het bepaalde in artikel 4 lid j. van deze overeenkomst als bindend advies gelden bij deze afstand van hun recht om op andere wijze dan aangegeven in deze overeenkomst van NAM vergoeding te verlangen van **kosten**, met dien verstande dat ingeval van niet-nakoming door NAM van haar verplichting tot betaling van **kosten** ingevolge deze overeenkomst, de betrokkene(n) de burgerlijke rechter ter zake kan adiëren.

Artikel 8: Andere winningsvergunningen

- a. Voor toepassing van dit artikel en artikel 13 wordt verstaan onder NAM: Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. in haar hoedanigheid van houdster of medehoudster van een winningsvergunning;
- b. Indien NAM krachtens andere dan in deze overeenkomst genoemde winningsvergunningen gerechtigd of medegerechtigd is dan wel mocht worden tot de winning van aardgas en aardolie (koolwaterstoffen) binnen het grondgebied van de provincie Fryslân, kan zij door enkele schriftelijke wilsverklaring aan de Provincie en het Wetterskip Fryslân NAM's belang in het betreffende winningsvergunningsgebied, onder de werking van deze overeenkomst brengen.

Artikel 9: De Positie van Andere Belanghebbenden

- a. Derden-belanghebbenden, die kunnen aantonen bij toetreding een gerechtvaardigd belang te hebben, niet zijnde de Provincie en Wetterskip Fryslân, hebben het recht tot deze overeenkomst toe te treden en op dezelfde wijze als daarin voorzien verzoeken om vergoeding van **kosten** te doen. Toetreding geschiedt door middel van een schriftelijke verklaring aan NAM en de Provincie. De Provincie zendt een afschrift van de verklaring aan Wetterskip Fryslân;
- b. In bedoelde verklaring dient te zijn vastgelegd dat de **verzoeker** de inhoud van deze overeenkomst kent, zich daaraan onderwerpt, en daaraan rechtstreeks gebonden is, alsmede dat het de **verzoeker** bekend is dat hij, door zich aan deze overeenkomst te onderwerpen, in geval van een Aanbeveling die geldt als bindend advies afstand doet van zijn recht om op andere wijze van NAM een vergoeding te verlangen van de **kosten** als bedoeld in artikel 1 van deze overeenkomst onverminderd het bepaalde in artikel 7 in geval van niet-nakoming door NAM van haar verplichtingen als daar bedoeld.

Artikel 10: Arbitrage

Alle geschillen welke mochten ontstaan naar aanleiding van deze overeenkomst, dan wel van nadere overeenkomsten, die daarvan het gevolg mochten zijn en die niet ingevolge het bepaalde in de artikelen 5 of 7 aan het oordeel van het College dan wel de burgerlijke rechter zijn onderworpen, worden op verzoek van de meest gereede partij beslecht door arbitrage door drie arbiters overeenkomstig het meest recente Reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. De arbiters zullen oordelen naar regelen des rechts. De arbitrage zal worden gehouden te Leeuwarden.

Artikel 11: Inwerkingtreding en einde van de Overeenkomst

- a. Deze overeenkomst treedt in werking bij haar ondertekening en treedt in de plaats van de Interim-Overeenkomst Bodemdaling door Aardgaswinning Tietjerksteradeel d.d. 22 mei 2000 die hiermee komt te vervallen, en vervangt tevens de brief van NAM aan Gedeputeerde Staten van Fryslân van 10 oktober 2003. Zij is aangegaan voor onbeperkte duur met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden van dit artikel;
- b. NAM kan deze overeenkomst [van toepassing op de onderscheiden winningsgebieden, waarvoor een winningsvergunning is verleend waarop zij van toepassing is], door schriftelijke opzegging beëindigen met een opzegtermijn van tenminste drie jaren, met dien verstande dat de overeenkomst voor het betrokken gebied niet zal eindigen binnen acht jaren na het tijdstip waarop de aardgaswinning binnen de provincie Fryslân krachtens die winningsvergunning definitief is gestaakt, tenzij na het ondertekenen van de overeenkomst door wijzigingen in de wet- en regelgeving dan wel uit jurisprudentie geconcludeerd kan worden, dat NAM in redelijkheid niet langer gehouden kan worden aan de onderhavige overeenkomst.
- c. Opzegging vanwege NAM als bedoeld in het vorige lid zal niet plaatsvinden voor het tijdstip waarop de daarin bedoelde aardgaswinning definitief is gestaakt en nadien door haar over het betrokken gebied niet tenminste twee opvolgende metingen zijn uitgevoerd, die aantonen dat (verdere) **bodemdaling**, welke in redelijkheid aanleiding zou kunnen geven tot maatregelen, niet heeft plaatsgevonden;
- d. Op de in het vorige lid bedoelde metingen is het bepaalde in de eerste volzin van artikel 3 lid b. van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat deze twee opvolgende metingen worden uitgevoerd met een interval van tenminste 48 maanden;
- e. Een schriftelijke opzegging als bedoeld in lid b. wordt gericht aan de Provincie en het Wetterskip Fryslân en gaat vergezeld van de resultaten van de metingen als bedoeld in lid c., alsmede de zienswijze daaromtrent van de zijde van de Minister van Economische Zaken.
- f. Niettegenstaande het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel blijft deze overeenkomst voor zover nodig van kracht voor de (verdere) afhandeling van verzoeken als bedoeld in artikel 4, onder a. en h. die voor beëindiging van de overeenkomst voor het betrokken gebied ter kennis van de Commissie zijn gebracht, alsmede met betrekking tot periodieke verplichtingen bedoeld in artikel 4, onder g., voor zover deze verplichtingen (nog) niet zijn gekweten overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 onder c.;
- g. Deze overeenkomst blijft buiten toepassing c.q. wordt beëindigd voor die concessie- of winningsgebieden ten aanzien waarvan toepassing is gegeven aan het bepaalde in artikel 12 lid a. en wel op het tijdstip waarop de daarin bedoelde instemming door Gedeputeerde Staten is verleend;

- h. Bij beëindiging van de overeenkomst als in dit artikel bedoeld kan **verzoeker** in afwijking van het bepaalde in artikel 6, onder c., verlangen dat de nog uitstaande periodieke verplichtingen door NAM binnen 6 maanden in éénmaal worden gekweten met inachtneming van een daaromtrent zonedig nader door de Commissie te nemen beslissing.

Artikel 12: Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst wegens uitzonderlijke omstandigheden

- a. Het bepaalde in de leden b., c. en d. van artikel 11 laat onverlet de mogelijkheid dat deze overeenkomst daarnaast slechts onder uitzonderlijke omstandigheden door elk van beide partijen tussentijds kan worden opgezegd.
- b. Onder uitzonderlijke omstandigheden als bedoeld in het eerste lid worden in dit verband verstaan:
- een mogelijke wijziging of buitenwerkingstelling van de thans geldende wettelijke bepalingen, met betrekking tot delfstoffenwinning, dan wel de wijze waarop wet- en regelgeving door de jurisprudentie wordt geïnterpreteerd die het partijen onmogelijk maakt deze overeenkomst voor te zetten;
 - omstandigheden van zodanige zwaarwichtige aard dat die met zich mee brengen dat de opzeggende partij in redelijkheid niet langer gehouden kan worden aan de onderhavige overeenkomst.
- c. Indien een uitzonderlijke omstandigheid ontstaat treden beide partijen in overleg om de overeenkomst zo mogelijk aan te passen overeenkomstig de intenties van deze overeenkomst. Mocht dit overleg niet leiden tot overeenstemming dan is elk van beide partijen gerechtigd deze overeenkomst tussentijds te beëindigen door schriftelijke opzegging gericht aan andere partijen, met inachtneming van een opzegtermijn die onder omstandigheden redelijk is doch die tenminste één jaar en in geen geval meer dan drie jaar zal belopen.

Artikel 13: Partijvervanging NAM

- a. Onverminderd het bepaalde in de mijnwetgeving zal NAM winningsvergunningen waarop deze overeenkomst (nog) van toepassing is niet geheel of gedeeltelijk vervreemden of overdragen aan een derde zonder voorafgaande schriftelijke instemming van de Gedeputeerde Staten van de Provincie. Deze schriftelijke instemming zal niet op onredelijke gronden worden geweigerd. Onder vervreemden of overdracht wordt in dit verband mede verstaan het afstand doen van een winningsvergunning;
- b. De instemming als bedoeld in het vorige lid zal door Gedeputeerde Staten op daartoe gedaan schriftelijk verzoek binnen twee maanden worden verleend, indien de (beoogde) rechtsopvolger in de winningsvergunning zich ten opzichte van de Provincie onvoorwaardelijk heeft verbonden tot nakoming van deze overeenkomst, dan wel deze zelf ter zake met de Provincie een overeenkomst van gelijke strekking is aangegaan.

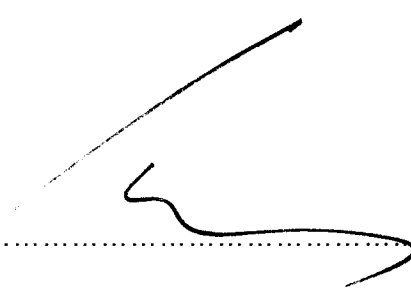
Artikel 14: Aanhaling

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als "Overeenkomst Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân 2006" en zal worden vertaald in de Friese en Engelse taal, met dien verstande dat in geval van tegenstrijdigheid de Nederlandse tekst prevaleert.

Aldus vastgesteld en getekend in drievoud te Assen, Leeuwarden,
28 juni 2006

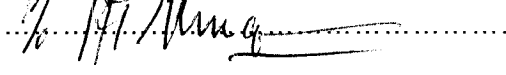
Provincie Fryslân,

drs. E.H.T.M. Nijpels,
Commissaris van de Koningin

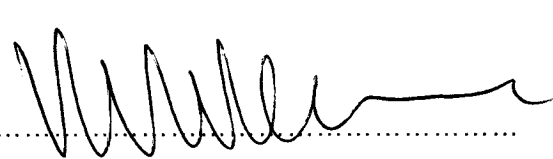
Wetterskip Fryslân,

ir. P.A.E. van Erkelens,
Dijkgraaf

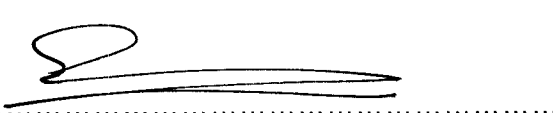

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.,

ir. P.R.R. Venhuizen,
Directeur

mr. G.A. Vriezen,
Legal Manager

Behorend bij overeenkomst Bodemdaling door Aardgaswinning Fryslân 2006

